Liikenne ja viestintäministeriö on vastineessaan 1.12.2022 lakivaliokunnalle ehdottanut, että otsikossa mainitun hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 143 §:n 6 momenttia muutettaisiin seuraavasti:

*”Liikennevirhemaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli yksi vuosi. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli viisi vuotta. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut jatkuvaa, määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt. Liikennevirhemaksua ja seuraamusmaksua ei saa myöskään määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Sille, jolle on määrätty liikennevirhemaksu tai seuraamusmaksu, ei saa samasta teosta tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.”*

Lakivaliokunta on pyytänyt näiltä osin 2.12.2022 vastinekuulemisessa em. säännökseen liittyen tiiviin perustelun siitä, miksi ehdotettua 143 §:n 6 momenttia ehdotetaan tässä muodossa.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan hallinnollisten sanktioiden sääntelyperiaatteissa on pidetty asianmukaisena määräämisoikeuden vanhentumisesta säätämistä. Kyse on perustuslain 21 §:n oikeusturvaa suojaavasta elementistä. Myös hyvän hallinnon periaatteilla (mm. viivytyksettömyydellä) on tässä mielessä merkitystä.

Lievempien ja euromääräisesti vähäisempien hallinnollisten sanktiomaksujen osalta on perusteltua säätää lyhyehköstä vanhentumisajasta. Isompien, vakavampien ja vaikeammin selvitettävien osalta vanhentumisaika voi olla jopa kymmenen vuotta. Yleisimmät vanhentumisajat ovat lainsäädännössä 1, 2, 5 ja 10 vuotta. Sanktion ja sanktioitavan teon luonteella on keskeinen merkitys sopivan ajan arvioimiseksi.

Yleinen pienempien seuraamusmaksujen vanhentumisaika on 1 vuosi, mikä näiltä osin on esitetty liikennevirhemaksun vanhentumisajaksi. Tieliikennelaissa (729/2018) liikennevirhemaksun vanhentumisaika on kuusi (6) kuukautta, mutta tieliikennelain rikkomukset ovat massarikkomuksia ja niiden määräämiseen liittyy erityisiä piirteitä. Ehdotettavain lain seuraamusmaksua koskeva 30 000 euron sanktiomaksu on siinä määrin suuri, joka puoltaa pidempää vanhentumisaikaa, koska asian selvittäminen voi edellyttää laajempia selvittelytoimia. Tuoreessa ajoneuvolain (82/2021) mukaisessa markkinavalvonnassa saman suuruisten seuraamusmaksujen vanhentumisaika on myös viisi vuotta.

Lakivaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriötä lisäksi kommentoimaan ministeriön vastineen kohtaa, jossa todetaan, että ”Mäenpään lausunnon mukaan seuraamusmaksut vanhenisivat 144 §:n 3 momentin mukaan viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. Säännöksestä ei käy Mäenpään mukaan ilmi, mitä ratkaisua siinä tarkoitetaan.” Näiltä osin ministeriö vastineessa todetaan, että asiaan on vastattu OM:n kommenttia koskevassa kohdassa.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu näiltä osin, että myös prof Mäenpää lausunnossaan peräänkuuluttaa oikeusministeriön lausunnossa esille ottamaa seikkaa siitä, että säännöksestä tulisi käydä ilmi, että seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Mäenpään mukaan viiden vuoden määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt, jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa sen vuoksi tässäkin, että Mäenpään lausuntoon on vastattu oikeusministeriön lausunnon ao. kohdassa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut tätä viestiä yhteistoiminnassa oikeusministeriön kanssa.

Kimmo Kiiski
Liikenne- ja viestintäministeriö